

آیین نامه کیفیت تحقیق در شعب تحقیق سازمان اوقاف و امور خیریه

مصوب ۱۳۶۵/۹/۳۰ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی

ماده ۱ - شعب تحقیق شامل دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و هر شعبه مرکب از یک رئیس و دو محقق می باشد. در هر حوزه تحقیق رئیس شعبه حقوقی ریاست هیأت تحقیق آن حوزه را به عهده خواهد داشت جز در تهران که ترکیب و اداره هیأت‌های تحقیق به ترتیب مقرر در تشکیلات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه خواهد بود.

تبصره - شرکت هر یک از محققین هر شعبه در رسیدگی با تصمیم رئیس شعبه است.

- عنوان آیین نامه کیفیت تحقیق در شعب تحقیق سازمان حج و اوقاف و امور خیریه، موضوع تصویب نامه شماره ۹۳۳۶۶ مورخ ۱۳۶۵.۱۰.۱۸ به «آیین نامه کیفیت تحقیق در شعب تحقیق سازمان اوقاف و امور خیریه» اصلاح گردید. (جلسه هیأت وزیران مورخ ۱۳۸۲/۸/۴)

ماده ۲ - شعبه صالحه برای رسیدگی به درآمد و هزینه موقوفات و مؤسسات خیریه مشمول قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و آیین نامه اجرایی آن شعبه محل مصرف عواید موقوفه و محل ثبت مؤسسه است و چنانچه محل مصرف عواید یا منطقه فعالیت و عملیات مؤسسه در حوزه‌های مختلف باشد تعیین شعبه رسیدگی کننده با سرپرست سازمان خواهد بود. بدیهی است در صورت لزوم شعبه مربوطه می تواند به سایر شعب حسابرسی نیابت دهد و شعب حقوقی به امور مربوط به حوزه هر یک از آنها رسیدگی خواهد نمود.

ماده ۳ - رؤسای شعب حقوقی از بین مستخدمین لیسانسیه حقوق یا الهیات که سابقه خدمات اوقافی یا قضایی آنها کمتر از پنج سال نباشد انتخاب می شوند مشروط بر این که سابقه محکومیت اداری یا انتظامی از درجه انفصال موقت به بالا نداشته باشند. محققین شعب حقوقی نیز باید واجد شرایط مذکور باشند مگر شرط مدت خدمات اوقافی یا قضایی که حداقل سه سال سابقه خدمات کافی خواهد بود.

ماده ۴- رؤسای شعب حسابرسی از بین مستخدمین لیسانسیه مطلع در امر حسابداری با داشتن حداقل ۵ سال سابقه خدمت اوقافی انتخاب خواهند شد مشروط بر این که محکومیت اداری از درجه انفصال موقت به بالا نداشته باشند. محققین شعب حسابرسی باید دارای شرایط مذکور باشند ولی داشتن حداقل سه سال سابقه خدمت اوقافی کافی خواهد بود. تبصره - سرپرست سازمان حج و اوقاف و امور خیریه در صورت ضرورت می‌تواند از بین افراد مطلع که در امور حقوقی و حسابداری تجربیاتی دارند فردی را به عنوان محقق حقوقی یا حسابرس انتخاب و شاغلین فعلی ادارات و شعب تحقیق را نیز ابقا نماید.

ماده ۵- رئیس دبیرخانه اداره کل تحقیق و مسئول دبیرخانه ادارات تحقیق استان‌ها از بین کارمندان دیپلمه و یا سایر مستخدمین واجد شرایطی که حداقل سه سال سابقه خدمت در امور اوقافی داشته باشند انتخاب می‌گردند.

تبصره ۱- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه می‌تواند به تعداد لازم شعب تحقیق در مراکز استان‌ها و شهرستان‌ها تشکیل دهد و محدوده فعالیت آنها را به عنوان (حوزه تحقیق) معین نموده و عنداللزوم تغییر دهد.

تبصره ۲- شعب تحقیق در صورت ضرورت می‌توانند با کسب موافقت اداره کل تحقیق موقتاً از وجود محققین یک شعبه در شعبه دیگر استفاده نمایند.

ماده ۶- وظایف ادارات و شعب تحقیق به شرح ذیل است:

الف - وظایف شعب حقوقی:

- ۱- تحقیق و رسیدگی و اعلام نظر در مورد تشخیص متولی و ناظر و موقوف علیهم موقوفات.
- ۲- تحقیق و رسیدگی و اعلام نظر در مورد وقفیت املاک و تشخیص موقوفات عام از خاص.
- ۳- تشخیص موقوفات مجهول التولیه یا بدون متولی.
- ۴- رسیدگی و اظهارنظر در مورد تطبیق مصارف درآمد موقوفات با مفاد وقف‌نامه یا سایر اسناد مربوطه در صورت ابهام و یا بروز اختلاف.

۵- تحقیق و رسیدگی در مورد تعدی و تفریط یا مسامحه و اهمال متولیان و امناء و نظار و مدیران مؤسسات خیریه از انجام وظایف یا استنکاف از اجرای مقررات اوقافی در امور موقوفه و مؤسسات خیریه و تنظیم گزارش و ارسال به دادگاه و در صورت احراز تعدی و تفریط و تخلف، اعلام جرم و انعکاس موضوع به دادسرا.

۶- رسیدگی و اظهارنظر در مورد مصرف درآمد موقوفات متعذرالمصرف و موقوفاتی که عواید آنها به علت قلت ولو با پس انداز چند سال برای اجرای نظر واقف کافی نیست یا به علت کثرت عواید زاید بر مصارف متعارف باشد بر طبق تبصره ماده ۸ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه.

۷- رسیدگی و صدور گواهی مصرف نسبت به موقوفاتی که فاقد وقف نامه یا مدارک وقفیت معتبر بوده و در سنوات گذشته بر مبنای سیره جاریه عمل شده است.

ب - وظایف شعب حسابرسی:

۱- رسیدگی به درآمد و هزینه موقوفات و بقاع و اماکن متبرکه اسلامی و مؤسسات و انجمن های خیریه ای که به موجب قانون و آیین نامه های مربوطه اداره امور آنها به عهده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه محول شده یا می شود.

۲- تطبیق اسناد هزینه و درآمد موقوفات با مفاد وقف نامه یا سایر اسناد مربوطه.

۳- صدور مفصاحساب برای اسناد درآمد و هزینه هایی که به موجب بند ۱ وظایف شعب حسابرسی از طریق ادارات اوقاف به ادارات تحقیق ارسال می شود.

۴- تطبیق رقبات مندرج در بودجه با وقف نامه و یا سایر مدارک معتبر.

۵- تطبیق درآمد رقبات مندرج در بودجه با مدارک تعیین کننده درآمد.

ماده ۷- شعب تحقیق بنا به درخواست اشخاص یا ادارات حج و اوقاف امور خیریه نسبت به موارد مذکور در ماده ششم رسیدگی و اظهارنظر می نماید. هرگاه در موارد مذکور اشخاص مستقیماً به دادگاه مدنی خاص دادخواست تسلیم کرده باشند دادگاه می تواند مراتب را به اداره حج و اوقاف و امور خیریه و به نزدیکترین شعبه تحقیق ارجاع نموده

تا شعبه مذکور براساس این آیین نامه به موضوع رسیدگی و نتیجه را به دادگاه ارجاع کننده اعلام می نمایند.

تبصره - ادارات حج و اوقاف و امور خیریه باید ظرف مدت سه روز از تاریخ وصول درخواست و ضمائم، مدارک را به اداره تحقیق مربوطه بفرستند.

ماده ۸ - وظایف دبیرخانه ادارات تحقیق:

۱- ثبت درخواست واصله و تسلیم رسید به متقاضی با ذکر شماره ثبت آن.

۲- اگر درخواست از لحاظ طرز تنظیم و یا ضمائم آن ناقص باشد دبیرخانه مراتب را ظرف سه روز پس از وصول جهت رفع نقص به درخواست کننده یا وکیل او اخطار خواهد کرد تا ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ اخطاریه با رعایت مسافت رفع نقص کند والا تا رفع نقص رسیدگی به درخواست متوقف خواهد شد.

۳- پس از آن که درخواست کامل تشخیص داده شد دبیرخانه نسخه ای از آن را با ضمائم در پرونده مخصوص که ترتیب می دهد بایگانی و نسخه های دیگر را با پیوست ها به طرف ابلاغ می نماید که ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت با رعایت مسافت طبق قانون آیین دادرسی مدنی پاسخ کتبی خود را با مدارک مربوط به تعداد تقاضا کنندگان و با یک نسخه اضافی به اداره تحقیق ارسال دارند.

ماده ۹ - شعب تحقیق در صورتی که رسیدگی به درخواست را خارج از وظایف خود بدانند ضمن تعیین مرجع صالح عدم صلاحیت خود را اعلام خواهند نمود.

تبصره ۱ - در صورتی که ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و اشخاص در مهلت مقرر از پرونده های حقوقی رفع نقص ننمایند شعب حقوقی می توانند پرونده مربوطه را از نوبت رسیدگی خارج نمایند. رسیدگی مجدد منوط به تسلیم درخواست جدید و رفع نقص خواهد بود.

تبصره ۲ - چنانچه ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و اشخاص ذی نفع نسبت به پرونده های حسابرسی در مهلت مقرر رفع نقص ننمایند شعب حسابرسی پرونده مربوطه را از نوبت رسیدگی خارج نموده در خصوص موقوفات متصرفی مراتب را جهت کسب تکلیف

به سازمان مرکزی گزارش می‌نمایند و در مورد موقوفات غیر متصرفی برابر ماده ۲۵ آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه عمل خواهند نمود.

ماده ۱۰- اگر محل اقامت کسی که شعب تحقیق برای او اخطاریه و دعوت‌نامه می‌فرستند معلوم نباشد و یا به هر صورت ابلاغ مقدور نشود در صورت لزوم شعب تحقیق می‌توانند به تقاضا و به هزینه متقاضی موضوع و اوقاف رسیدگی را یک بار به وسیله نشر آگهی در روزنامه رسمی و یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار محلی به طرف ابلاغ نماید. هرگاه اخطارشونده در مهلت مقرر پاسخ ندهد یا در جلسه رسیدگی حاضر نشود شعب تحقیق به موضوع رسیدگی و اعلام نظر می‌نمایند.

تبصره - در صورت تجدید جلسه نیازی به تجدید آگهی نخواهد بود.

ماده ۱۱- در مواردی که نام اداره حج و اوقاف و امور خیریه در درخواست قید نشده باشد شعب تحقیق موظفند که درخواست و ضمایم آن و وقت رسیدگی و پاسخ را از طریق دبیرخانه تحقیق به اداره حج و اوقاف و امور خیریه مربوطه ابلاغ کنند تا نماینده خود را به شعبه تحقیق اعزام دارد و یا نظر مشروح و مستدل خود را به صورت لایحه ارسال نماید.

ماده ۱۲- شعب تحقیق می‌توانند به تقاضای طرفین قرار استماع شهادت شهود و تحقیقات محلی و ارجاع امر به کارشناس و هر نوع تحقیقات دیگری را که برای روشن شدن موضوع لازم بدانند صادر و اجراء نمایند مخارج اجرای قرار به عهده متقاضی است و در صورتی که شعبه تحقیق استماع شهادت شهود و تحقیقات محلی و ارجاع به کارشناس و هر نوع تحقیقات دیگری را لازم بدانند مخارج به عهده طرفین است.

تبصره ۱ - عدم تودیع دستمزد کارشناس و یا عدم تهیه وسایل اجرای قرار موجب خروج این موارد از عداد دلایل متقاضی خواهد شد.

تبصره ۲- تعیین مدت تودیع دستمزد کارشناس حسب مورد به عهده شعبه خواهد بود.

ماده ۱۳- شعب تحقیق می‌توانند تحقیق در هر امری را که لازم بدانند به شعب تحقیق حوزه دیگر نیابت داده و در صورت نبودن شعبه تحقیق به اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل محول کنند. در این صورت شعب و ادارات مزبور مکلفند مورد نیابت را انجام و نتیجه را با مدارک و مستندات مربوطه به شعبه ارجاع کننده ارسال دارند.

ماده ۱۴- شعب تحقیق پس از آماده شدن پرونده برای اظهار نظر ظرف ده روز مبادرت به صدور نظریه می‌نمایند تصمیمات و نظرات شعب تحقیق در کلیه موارد باید موجه و مدلل باشد و ظرف پنج روز به طرفین ابلاغ شود.

ماده ۱۵- رسیدگی در شعب تحقیق به وسیله رییس و یکی از محققان خواهد بود و نظریه آن دو در صورت توافق مناط اعتبار می‌باشد در هر مورد که اختلاف نظر حاصل شود محقق دیگر همان شعبه برای مشاوره در موضوع اختلاف ضمیمه خواهد شد و تصمیمات و نظریه اکثریت ملاک عمل خواهد بود. در صورت غیبت رییس شعبه رسیدگی به موضوع به عهده محققین خواهد بود و عضو ارشد به جای رییس شعبه انجام وظیفه خواهد کرد.

ماده ۱۶- ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و اشخاص ذی‌نفع در صورتی که اعتراض داشته باشند می‌توانند پس از ابلاغ نظر شعبه تحقیق اعتراض خود را در دادگاه‌های دادگستری طرح نمایند.

- سازمان اوقاف و امور خیریه و نیز اشخاص ذی‌نفع که آرای تحقیق را به ضرر خود تشخیص می‌دهند، می‌توانند در دادگاه‌های دادگستری اقامه دعوی کنند. چنین دعوایی که به طرفیت متولی موقوفه، ادارات اوقاف و یا اشخاص طرح می‌گردد، تابع قواعد عمومی راجع به دعوی حقوقی است و ملازمه با محل استقرار شعب تحقیق صادرکننده رأی ندارد. (برای مطالعه بیشتر رک: رأی وحدت رویه دیوان عالی کشور، به شماره ۶۱۲-۱۳۷۵/۱۰/۱۸)

ماده ۱۷- قرار تحقیق محلی و استماع شهادت شهود و تعیین خبره و اعطاء نیابت به شعب تحقیق یا ادارات حوزه دیگر قابل اعتراض نیست. ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و اشخاص ذی‌نفع باید تسهیلات لازم برای اجراء قرار را فراهم کنند.

ماده ۱۸- رسیدگی به درآمد موقوفه قبل از ارسال صورت حساب طبق بودجه ارسالی خواهد بود.

تبصره- بودجه‌ای که در سه ماهه آخر سال تنظیم شده و یا بودجه اصلاحی که احتمالاً در طی سال تنظیم می‌گردد همراه با مدارک وقفیت مصرف و با سایر مدارک تأییدکننده درآمد اعم از (اسناد اجاره، قراردادهای، صورت جلسه، استشهادیه و نظریه کارشناس یا خبره محلی در مورد پذیره و مال‌الاجاره) جهت رسیدگی و محاسبه در اختیار محققین حسابرسی شعبه‌ای که پرونده در آن مفتوح است قرار می‌گیرد.

ماده ۱۹- پرونده حسابرسی موقوفه در اول سال مفتوح و پس از وصول صورت حساب و رسیدگی و صدور مفاصاحساب مختومه می‌گردد.

تبصره - رسیدگی به عواید و اسناد هزینه موقوفه بایستی در یک شعبه انجام پذیرد.

ماده ۲۰- شعب حسابرسی تحقیق مکلفند به صورت حساب‌های واصله رسیدگی و در صورت داشتن نقص ظرف مدت ده روز به ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و اشخاص ذی‌نفع اخطار کنند که در مهلت مقرر رفع نقص نمایند.

ماده ۲۱- صورت حساب هر سال در سه ماهه اول سال بعد، ارسال و پس از رفع نقص حداکثر در مدت یک ماه رسیدگی و مفاصاحساب صادر خواهد شد.

ماده ۲۲- عواید موقوفه از محل (اجاره، پذیره، سرقفلی، اهدایی، نذور و فروش اموال ... و غیره) در مفاصاحساب بایستی به تفکیک و براساس بودجه‌های تنظیمی به اضافه موجودی آخر سال اعم از وصولی (موجودی نقدی) و لاوصولی قید گردد.

تبصره - موجودی اول سال ۱۳۶۳ موقوفات براساس مفاصاحساب‌های صادره برای سال ۱۳۶۲ ملاک عمل بوده و چنانچه مفاصاحساب صادر نشده و یا موجودی مفاصاحساب صادره متضمن لاوصولی‌ها نبوده و یا مورد اعتراض اداره حج و اوقاف و امور خیریه مربوطه قرار گرفته باشد شعبه رسیدگی‌کننده مکلف است به وضع مالی گذشته موقوفه رسیدگی و برای تسریع در امر حسابرسی با مفتوح نگهداشتن حساب‌های قبلی موجودی اول سال ۱۳۶۳ اعم از موجودی نقدی و لاوصولی‌ها را طی صورت جلسه‌ای با امضای متولی و ناظر (در صورت

داشتن متولی و ناظر) و حسابدار و رئیس اداره با استفاده از دفتر معین و تعیین لاوصولی‌ها برابر اسناد و قراردادهای اجاره مشخص نمایند.

ماده ۲۳- صدور مفصاحسابی که به موجب آن موقوفه بدهکار شود ممنوع است مگر در مواردی که با توجه به تبصره ذیل ماده ۶ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و طبق نظر کارشناس در امور عمرانی، ثبتی و یا محاکماتی باشد بدیهی است در این صورت ضمن رسیدگی به کلیه هزینه‌های انجام شده مبلغ بدهی در توضیحات زیر مفصاحساب منعکس و سنوات بعد مبلغ بدهی یا قسمتی از آن تصفیه می‌گردد.

ماده ۲۴- ادارات تحقیق موظفند برنامه منظمی برای رسیدگی به امور حسابرسی شهرستان‌های تابع حوزه مورد عمل خود تنظیم و به ادارات اوقاف شهرستان‌ها ابلاغ نمایند. بر طبق این برنامه شعب حسابرسی در مدت معینی از سال متناسب با حجم کار در هر یک از شهرستان‌ها در همان شهرستان تشکیل خواهد شد و شعبه مربوطه به حساب موقوفات آن شهرستان مطابق مقررات رسیدگی خواهد نمود.

ماده ۲۵- هرگاه ادارات حج و اوقاف و امور خیریه و اشخاص ذی‌نفع در مهلت مقرر اقدام به رفع نقص از اسناد هزینه ارسالی نکنند شعب حسابرسی تحقیق به آن قسمت از اسناد هزینه که متکی به مدارک قابل قبول باشد رسیدگی و به هزینه قطعی منظور نموده و مفصاحساب صادر خواهند نمود و بقیه وجوه اسناد رفع نقص نشده و مردودی را با ذکر دلیلی جزو موجودی موقوفه منظور می‌نمایند.

تبصره- ادارات تحقیق موظفند کتباً استرداد وجوهی را که در مفصاحساب صادره مردود اعلام شده است به اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل و اشخاص ذی‌نفع ابلاغ نمایند در صورتی که وجوه مذکور تا یک ماه پس از قطعیت مفصاحساب تحقیق مسترد {نشود} مراتب از طریق اداره کل تحقیق جهت تعقیب قانونی به سازمان اعلام خواهد شد.

ماده ۲۶- پس از رسیدگی به صورت حساب و صدور مفصاحساب کلیه اسنادی که به حساب پذیرفته شده با مهر (رسیدگی و به حساب پذیرفته شد) ممهور و توسط شعبه مربوطه در پرونده ضبط می‌شود و آن قسمت از اسناد هزینه که مردود می‌شود بایستی به مهر (رسیدگی و مردود گردید) ممهور و در پرونده مربوطه نگهداری شود.

تبصره- در صورتی که صاحبان اسناد استرداد اصول اسناد را تقاضا کنند پس از مهر کردن آنها به شرح ماده فوق فتوکپی اسناد با هزینه متقاضی تهیه و بایگانی گردیده و اصول اسناد در قبال اخذ رسید مسترد می‌شود.

ماده ۲۷- صورت حساب موقوفات متصرفی که درآمد آنها تا پانصد هزار ریال است به وسیله شعب حسابرسی تحقیق محل رسیدگی خواهد شد و بیشتر از مبلغ مذکور در شعب حسابرسی مرکز مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.

ماده ۲۸- ادارات تحقیق مکلفند دفاتر مخصوصی برای ثبت موقوفات حوزه مورد عمل خود تنظیم نمایند و بر مبنای آن صورت حساب‌هایی را که از ظرف مهلت مقرر در این آیین‌نامه و قانون مربوط نرسیده باشد با صدور اخطار ده روز مطالبه کنند و در صورت عدم ارسال صورت حساب موقوفات متصرفی به اداره تحقیق در ظرف مدت سه ماه اول سال بعد، اداره تحقیق موظف است موضوع را جهت اتخاذ تصمیم به سرپرست سازمان حج و اوقاف و امور خیریه اعلام نماید.

ماده ۲۹- (اصلاحی ۱۳۸۲/۸/۴) اجرای نظریه‌های شعب تحقیق در موارد تعدی یا تفریط و مسامحه و اهمال متولی یا ناظر، موضوع ماده (۷) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه منوط به تأیید و صدور حکم قطعی دادگاه است.

تبصره ۱- سایر نظرات و مفاسد حساب‌های صادره و تصمیمات شعب تحقیق در محدوده وظایف قانونی آنها، برای شعب دیگر و ادارات اوقاف و امور خیریه و اشخاص ذی‌نفع قابل اجرا است، مگر اینکه از مراجع ذی‌صلاح قضایی دستور توقف موقت اجرای حکم قطعی مبنی بر الغا یا تصحیح یا تغییر آنها صادر شود.

تبصره ۲- تصمیمات و نظریه‌های شعب تحقیق در سایر امور و موضوعات ماده (۷) قانون یاد شده، مذکور در این ماده، در مواردی که به نظر نماینده ولی‌فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه از نظر موازین شرعی مواجه با اشکال باشد، به درخواست وی به شعبه تحقیق دیگری جهت رسیدگی مجدد ارجاع می‌شود تا نسبت به اصلاح آن اقدام نمایند.

۱) با توجه به مفاد نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۲۱۰۷ - ۱۳۹۰/۲/۷ قائم مقام دبیر شورای نگهبان مبنی بر این که فقهای شورای نگهبان تبصره های ۲ و ۱ ماده ۲۹ آیین نامه کیفیت تحقیق در شعب تحقیق موضوع تصویب نامه شماره ۴۴۰۶۵/ت/۲۹۳۶۴ هـ ۱۳۸۲/۸/۷ هیأت وزیران را خلاف موازین شرع تشخیص نداده اند، در اجرای ماده ۴۱ قانون دیوان عدالت اداری موجبی برای ابطال مصوبه از این حیث وجود ندارد. با عنایت به این که در تبصره یک ماده ۲۹ اصلاحی آیین نامه کیفیت تحقیق در شعب تحقیق سازمان اوقاف و امور خیریه، سایر نظرها و مفاصا حسابهای صادر شده و تصمیمات شعب تحقیق در محدوده وظایف قانونی آنها برای شعب دیگر تحقیق و ادارات اوقاف و امور خیریه و اشخاص ذی نفع قابل اجرا اعلام شده است و در صورت صدور دستور توقف موقت اجرای حکم قطعی از مراجع قضایی مبنی بر الغاء یا تصحیح یا تغییر آنها غیر قابل اجرا خواهد بود، بنابراین تبصره یک ماده ۲۹ آیین نامه مذکور خلاف قوانین و مقررات مورد استناد شاکی نیست و خارج از حدود اختیارات مرجع وضع نیز تشخیص نمی شود.

ج: نظر به این که تبصره ذیل ماده ۱۵ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب سال ۱۳۶۳/۱۰/۲، به ادارات اوقاف و اشخاص ذی نفع اجازه داده است در صورتی که به نظر شعبه تحقیق اعتراض داشته باشند، مراتب را در دادگاههای دادگستری طرح کنند و تبصره ۲ ماده ۲۹ آیین نامه معترض به نیز ناظر به ایجاد ممنوعیت برای اشخاص و ادارات اوقاف در اعلام شکایت به مرجع قضایی از تصمیم شعبه تحقیق مرجوع الیه نیست، لذا از این جهت مغایرتی با قانون ندارد و قابل ابطال به نظر نمی رسد.

۲) «مطابق ماده ۷ قانون تشکیلات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه، با عزل یا ممنوع المداخله شدن متولی ضم امین منوط به حکم قطعی دادگاه است. بنابراین مدلول ماده ۲۹ آیین نامه کیفیت تحقیق در شعب تحقیق سازمان اوقاف و امور خیریه که مفهوم قابلیت اجرای مطلق تصمیمات و نظرات شعب تحقیق حتی در موارد مصرح در ماده ۷ قانون مزبور قبل از صدور رأی قطعی دادگاه می باشد، مخالف قانون مزبور تشخیص و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.» (رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مورخ: ۴ مرداد ۱۳۷۶، کلاسه پرونده: ۷۴/۱۳۹، شماره دادنامه: ۴۷/۷۶) لازم به ذکر است ماده (۲۷) آیین نامه فوق الذکر در تاریخ ۱۳۸۲/۸/۴، توسط هیأت وزیران اصلاح گردید.

ماده ۳۰- هرگاه در تنظیم نظریه یا مفاصاحساب سهو قلم یا اشتباهات دیگری رخ دهد شعب صادرکننده نظریه یا مفاصاحساب رأساً و یا بنا به درخواست طرفین می توانند نظریه و یا مفاصاحساب رأساً و یا بنا به درخواست طرفین می توانند نظریه و یا مفاصاحساب را تصحیح و

اصلاحیه صادر کنند. اصلاحیه در زیر و یا پشت نسخه اصلی نظریه و یا در برگ دیگری که ضمیمه آن می شود نوشته و امضاء خواهد شد به هر صورت صدور اصلاحیه در حواشی کلیه نسخ موجود در پرونده و دفتر نظریات و قرارها باید توسط مسئول دبیرخانه تحقیق قید و امضاء و رونوشت نظریه اصلاحی کلیه نسخ موجود در پرونده و دفتر نظریات و قرارها باید توسط مسئول دبیرخانه تحقیق قید و امضا و رونوشت نظریه اصلاحی به طرفین ابلاغ شود تابع مقررات اصل نظریه می باشد.

- ظاهراً متن ماده (۳۰) آیین نامه مذکور دارای اشکالات نگارشی متعددی است و به نظر می رسد متن اصلی چنین باشد: «هرگاه در تنظیم نظریه یا مفاصاحساب سهو قلم یا اشتباهات دیگری رخ دهد شعب صادرکننده نظریه یا مفاصاحساب رأساً و یا بنا به درخواست طرفین می توانند نظریه و یا مفاصاحساب را تصحیح و اصلاحیه صادر کنند. اصلاحیه در زیر و یا پشت نسخه اصلی نظریه و یا در برگ دیگری که ضمیمه آن می شود نوشته و امضا خواهد شد به هر صورت صدور اصلاحیه در حواشی کلیه نسخ موجود در پرونده و دفتر نظریات و قرارها باید توسط مسئول دبیرخانه تحقیق قید و امضا و رونوشت نظریه اصلاحی به طرفین ابلاغ شود و تابع مقررات اصل نظریه می باشد. دادن رونوشت نظریه بدون قید وجود اصلاحیه و ضمیمه بودن آن ممنوع است.

ماده ۳۱- اوراق و اخطاریه هایی که در مورد تصمیمات شعب ادارات تحقیق و از طرف آنان صادر می شود به وسیله مأمورین اوقاف یا مأمورین انتظامی ابلاغ خواهد شد.

ماده ۳۲- اداره کل تحقیق به اموری که از طرف سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و ادارات تحقیق استانها ارجاع شود در هیأتی مرکب از مدیرکل تحقیق یا معاون وی و رئیس شعبه حقوقی و یکی از رؤسای شعب حسابرسی مرکزی رسیدگی کرده نظریه مشورتی خواهد داد.

ماده ۳۳ - مواردی که در این آیین نامه پیش بینی نشده در حدود صلاحیت قانونی شعب تحقیق بر طبق مقررات قانون آیین دادرسی مدنی و متون فقهی فقها عمل خواهد شد.